

**ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН СЭВРЭЙ СУМАНД БАЙРЛАХ
“ДОЙДО” ХХК-ИЙН “БҮРЭН” АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
БААЗЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Батлав: БОАЖЯ-ны Хүрээлэн буй орчин,
байгалийн нөөцийн удирдлагын газрын дарга

/Ц. УРАНЧИМЭГ/

Зөвшөөрч хэрэгжүүлэх үүрэг хүлээсэн:

“Дойдо” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал

/А. БОЛД-ЭРДЭНЭ/

**ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН СЭВРЭЙ СУМАНД БАЙРЛАХ
“ДОЙДО” ХХК-ИЙН “БҮРЭН” АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
БААЗЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ
/РЕГИСТРИЙН ДУГААР – 5373778/**

Хянасан:

БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-ын мэргэжилтэн

/П. Шинэцэцэг/

Боловсруулсан:

“Дойдо” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал

/А. Болд-Эрдэнэ/

2022 он

1. Төслийн товч танилцуулга

Төслийн нэр:	“Бүрэн” жуулчны бааз төсөл
Төслийн дугаар:	2017/А327
Төсөл хэрэгжүүлэгч:	“Дойдо” ХХКомпани Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011233054 Регистрийн дугаар: 5373778
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:	Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 19-р хороо, 52-16 тоот Утас: 88115701, 99188144.
Газар ашиглах зориулалт:	Аялал жуулчлал
Ашиглах талбай:	3 га
Төслийн зорилго:	Монгол орны нутаг дэвсгэрт таран байрласан онгон дагшин байгалийн үзэсгэлэнт газруудыг дэлхий нийтэд таниулах томоохон хэмжээний “Аялал жуулчлалын бүс” болгон бүтээн байгуулж, дотоод гадаадын олон сая жуулчдын ирэх дуртай газар болгон хөгжүүлэхэд оршино.
Төслийн байршил:	Өмнөговь аймаг, Сэрвэй сум, Сайншанд багийн нутаг ба Говь гурван сайхны байгалийн цогцолборт газарт байрлана.

Төслийн хүчин чадал, техник технологи

Тус “Бүрэн” аялал жуулчлалын бааз нь нэг ээлждээ 60 хүн хүлээн авч үйлчлэх хүчин чадалтай, гэр буудал, зоогийн газар, рестораны зориулалт бүхий үйлчилгээний барилга, ариун цэвэр болон угаалга индүүдлэгийн байр, ажилчдын байр, оффис, сүүдрэвч, харуул хамгаалалтын байр, машины зогсоол, ногоон байгууламжууд барьж байгуулна. Жуулчны баазад нийт 15 хүн ажиллана.

Хүснэгт 01. Баазын тохижилт

№	Объект, байгууламж	Тоо, ширхэг	Тайлбар
1	Ресторан	1	5х30 метрийн хэмжээтэй, 60 хүн хүлээн авч үйлчлэх хүчин чадалтай рестораны байшин.
2	Гэр буудал	20	4 ханатай, жуулчид зочид амарч хоноглох зориулалттай, дотроо бие засах суултуур болон усанд орох душаар тоноглогдсон гэр.
3	Гал тогоо	1	4х10 метрийн хэмжээтэй, жуулчид, зочдын хоол ундыг бэлтгэх гэр.
4	Ариун цэврийн болон, угаалга индүүдлэгийн байр	1	Эрэгтэй, эмэгтэй тус бүр 3 бие засах суултуур, угаалгын тосгуур байна. Тус бүр нь 3 душтай усанд орох өрөө, мөн баазын хөнжил, бүтээлэг, алчуур, цагаан хэрэглэл зэргийг угааж цэвэрлэн, индүүдэж бэлэн болгох тусгай ажлын өрөөтэй.
5	Гүний худгийн байр	1	Газрын гүнээс гүний ус татаж, баазын хэрэглээнд түгээх худгийн насосыг байрлуулна.
6	Ажилчдын байр, оффис	1	Баазад ажиллах ажилчдын амрах, хоноглох өрөөнүүд, баазын удирдлагын оффисын өрөө тус тус байрлана.
7	Автомашин зогсоол	1	Нийт 30 хүртэл автомашины багтаамжтай зогсоол.

8	Сүүдрэвч	2	10 хүн сууж, сэрүүцэж амрах модон сүүдрэвч.
9	Манаачийн байр	1	

2. Төслийн талбай, түүний орчны байгаль орчин, нийгэм-эдийн засгийн төлөв байдлын товч тодорхойлолт

Төслийн байршил: Өмнөговь аймгийн Сэврэй сум нь Өмнөговь аймгийн баруун хойд хэсэгт Улаанбаатар хотоос 740 км, аймгийн төвөөс 216 км зайд 816306.5 га газар нутгийг хамран оршино. Баруун хойт талаараа Баянхонгор аймгийн Баянлиг, Хойт талаараа Өвөрхангай аймгийн Богд, зүүн хойт талаараа өөрийн аймгийн Булган, Зүүн талаараа Баяндалай, өмнө талаараа Ноён, баруун талаараа Гурвантэс сумдтай хиллэдэг. Газрын гадаргын хувьд далайн түвшнээс дээш 1000-2600 м өргөгдсөн. Физик газарзүйн хувьд гурван тойрогт хамаарна.

Зураг 01. Төслийн талбай

Хүснэгт 01. Солбицлын цэг

д/д	Нэгж талбайн хэмжээ	Цэгийн дугаар	Цэгийн солбицол	
			Х	У
1	3.0 га	1	102° 16' 00.079”	43° 48' 03.508”
		2	102° 15' 59.917”	43° 48' 07.056”
		3	102° 16' 02.580”	43° 48' 07.120”
		4	102° 16' 2.320”	43° 48' 12.819”
		5	102° 16' 2.899”	43° 48' 12.833”
		6	102° 16' 7.391”	43° 48' 09.087”
		7	102° 16' 6.380”	43° 48' 03.559”

Физик газарзүйн нөхцөл: Өмнөговь аймгийн Сэврэй сум нь Өмнөговь аймгийн баруун хойд хэсэгт Улаанбаатар хотоос 740 км, аймгийн төвөөс 216 км зайд 816306.5 га газар нутгийг хамран оршино. Баруун хойт талаараа Баянхонгор аймгийн Баянлиг, Хойт талаараа Өвөрхангай аймгийн Богд, зүүн хойт талаараа өөрийн аймгийн Булган, Зүүн талаараа Баяндалай, өмнө талаараа Ноён, баруун талаараа Гурвантэс сумдтай хиллэдэг. Газрын гадаргын хувьд далайн түвшнээс дээш 1000-2600 м өргөгдсөн. Физик газарзүйн хувьд гурван тойрогт хамаарна. Нутгийн хойт хэсэг нь Их бага Богдын уулс, дунд хэсэг нь Гурван сайхан уулсын, Өмнөд хэсэг нь Алтайн өвөр говийн тойрогт хамаарна. Геоморфологийн хувьд говь цөлийн бүсэд багтдаг. Газар хөдлөлийн идэвхтэй бүсэд оршдог. Сумын нутаг дэвсгэр нь өндөр уулс, гүвээ толгод, тэгш тал, элсэн манхан, хотгор хоолой хосолсон шинжтэй боловч ихэнх хэсгийг нь уулс эзэлнэ. Говь-Алтайн нурууны уулсын тогтолцоонд хамаарах тул гадаргын ерөнхий төрх өндрийн хэмжээ байрлалын онцлогоороо ялгаатай мал аж ахуй эрхлэхэд тохиромжтой.

Уур амьсгал: Тухайн газар орны уур амьсгал нь хамгийн багадаа 30 жил буюу түүнээс урт цуваатай цаг уурын мэдээний дунджаар илэрхийлэгддэг. Өөрөөр хэлбэл уур амьсгалын мэдээ нь тухайн газар орны цаг агаарын ерөнхий шинж нь жилийн аль сард ямар байх вэ гэдгийг илэрхийлдэг. Уур амьсгалын мэдээлэлд агаарын температур, хур тунадасны хэмжээ чухал үүрэгтэй байдаг. Тухайн газар орны уур амьсгалын төлөв байдал ямар байх вэ гэдэгт газрын гадаргын өндөршил, газарзүйн өргөрөг, түүнд ойрхон байгаа ус бүхий гадарга, ургамал нөмрөг, салхины зүг чиг чухал нөлөө үзүүлдэг. Цаг уурын үзүүлэлтийг олон жилийн дунджаар авч үзэхэд эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, жилийн дундаж температур 50С, агаарын үнэмлэхүй их температур 7-р сард +380С, үнэмлэхүй бага температур 1-р сард -300, хур тунадасны жилийн дундаж хэмжээ 94 мм, салхи ихтэй, салхины дундаж хурд 4.1 м/сек, 15 м/сек-ээс их хурдтай хүчтэй салхи ихэвчлэн хавар намрын улиралд ажиглагдах ба жилд шуургатай өдрийн тоо 100-120 хоногт хүрнэ. Ургамал ургах бололцоотой хоногийн тоо 141 хоног байна.

Дулаан хүйтний горим: Өмнөговь аймгийн төв, баруун талын сумд Тухайлбал Баяндалай, Ноён, Гурвантэс, Сэврэй, Хүрмэн сумдын нутгаар жилийн дундаж агаарын температур 3.9-6.1 орчим байхад зүүн өмнө талын талархаг нутгаар 7.4 хүрч Өмнөговь аймгийн бүх нутагт хамгийн хүйтэн сар 1 дүгээр сар -11,5-16.8 хамгийн дулаан нь 7 дугаар сард олон жилийн дунджаар агаарын температур 20.2-24.0 градус байдаг. Агаарын дундаж температур нь жил бүр харилцан адилгүй, олон жилийн дундаж хэвийн хэмжээнээс дулаан хүйтэн янз бүр байдаг юм. Цаг уурын станц харуулын ажиглалтын материалаас үзэхэд 1968, 1969, 1977 онуудад нэлээд хүйтэн жил байсан байна, Агаарын үнэмлэхүй их температур баруун хойт, хойт талын сумдын нутгаар 32.6-39.9, төвийн нутгаар 35-35.8 бусад нутгаар +38.6-41 хүрдэг юм. Номгон, Мандал-Овоо, Ханбогд сумдын нутгаар хаврын цочир хүйтрэлт дунджаар 5 сарын 5-наас 5 сарын 7-ны үед бусад нутгаар 5 сарын хоёрдугаар 10 хоногт ажиглагддаг байна. Намрын цочир хүйтрэлт Гурвантэс, Сэврэй, Булган, Цогт-Овоо, Мандал-Овоо, Ханбогд сумдад 10 дугаар сарын 1-10 хоног бусад сумдаар 9 дүгээр сарын 3 дугаар 10 хоногт ажиглагддаг

Салхины горим: Манай оронд жилийн хүйтэн улиралд эсрэг циклон, дулаан улиралд шатлуур багатай нам даралтын орон зонхилох тул салхины хурд өтөнхийдөө бага, жилийн дундаж салхины хурд 2.6-5.5 м/с орчим байна. Сарын дундаж салхины хурд хавар хамгийн их, өвөл зун бага байдаг ерөнхий шинжтэй байдаг. Салхи ихтэй, салхины дундаж хурд 4.1 м/сек, 15 м/сек-ээс их хурдтай хүчтэй салхи ихэвчлэн хавар намрын улиралд ажиглагдах ба жилд шуургатай өдрийн тоо 100-120 хоногт хүрнэ. Ургамал ургах бололцоотой хоногийн тоо 141 хоног байна.

Агаарын чийгшил: Нэгдүгээр сарын агаарын харьцангуй чийгийн дундаж нь 50%-аас доош, долоодугаар сарын агаарын харьцангуй чийгийн дундаж нь 40%-аас доош байна. Харин гантай зуны давтагдал 35%-аас дээш газар нутгийн нийт чийгшил нь нутгийн өмнөд хэсэгт 50-100 төвийн хэсэгт 150-200 мм байдаг.

Харьцангуй чийг: Агаарын чийгийн хэмжээ усны ба газрын гадаргаас хэдий хэмжээний ус ууршилтын явцаар агаарт дэгдэн гарч байгаа хэмжээгээр тодорхойлон. Агаарын чийгийг үнэмлэхүй, харьцангуй, дутагдал гэж ялган үздэг. Харьцангуй чийг гэдэг нь тухайн агаарт чийгээр ханахад шаардагдах чийгийн хэмжээний хэдэн хувийг эзэлж байгааг илэрхийлдэг үзүүлэлт юм (Санжмятав.З, Монгол орны байгалийн газарзүй). Тиймээс Сэврэй сумын харьцангуй чийгийн дундаж нь 42.2% байна. Агаарын харьцангуй чийг 30%-аас бага байх өдрийн тоо 87 хоног байна.

Хур тунадас болон чийгшилийн горим: Өмнөговь аймгийн нийт нутаг хуурай уур амьсгалын бүсэд багтана. Агаар хуурай, хөрснөөс уурших чийгийн нөөц бага учраас жилийн дулааны улирлын харьцангуй чийгшлийн дундаж 29-50% өвлийн улиралд 50-73% хэтэрдэггүй байна. Олон жилийн дунджаар жилд Даланзадгад, Ноён, Гурвантэс, Ханхонгор, Булган, Манлай суманд 102.1-132.9 мм тунадас, Баян-Овоо, Номгон суманд 63.2-70.9 мм бусад сумдад 80-100 мм тунадас унадаг. Жилд унах тунадасны хэмжээ харилцан адилгүй зарим жил олон жилийн дунджийн хэмжээнд орж байхад зарим жил олон жилийн дунджийн хэмжээнээс харьцангуй их, бага янз бүр ордог. Тэр ч байтугай 1 хоногт жилд орох хур тунадасны ихэнх нь орох тохиолдол ажиглагдаж байсан. Тухайлбал: Даланзадгад 1977 онд 2,35. 3мм, Номгонд 1969 онд 156 мм тунадас жилдээ орж байсан бол Даланзадгадад 1956 оны 8 дугаар сарын 5-нд 137,8 мм тунадас 1 хоногт орж байсан байна. Хур тунадасны жилийн дундаж хэмжээ нь нутгийн өмнөд хэсгээр 50мм, төвийн болон хойд хэсгийн ихэнхи нутгаар 100-150мм тунадас унадаг. Хүйтэн улиралд орох хур тунадасны жилийн нийлбэр хэмжээ нь өмнөд хэсгээр 5мм-ээс доош, хойд хэсгээр 5-10мм. Харин жилдээ дунджаар 10 хоног л цас ордог. Дулаан улирлын хур тунадасны жилийн нийлбэр нь өмнөд хэсэгтээ 50-аас доош бусад хэсгээр 50-100 мм, 5 мм ба түүнээс илүү хур тунадастай өдрийн тоо жилд дунджаар 10 өдөр байдаг. Тогтвортой цасан бүрхүүл үүсэх хугацаа XII.10-аас хойш тогтдог ба II.10-аас өмнө цасан бүрхүүл нь ханзарч эхэлдэг.

Геологийн тогтоц: Тус сумын ихэнх нутгаар цэрдийн системийн дээд болон доод нэгтгэлгээнд хамаарагддаг. Нутгийн зүүн хэсгээр чулуун нүүрсний системийн дээд нэгтгэлгээ-пермийн системийн доод нэгтгэлгээ (хуваагаагүй) оршдог. Харин нутгийн баруун хэсгээр триасын системийн дээд нэгтгэлгээ-юрийн системийн доод нэгтгэлгээ (хуваагаагүй) багтаж байна. Үүнээс харахад Алтан уул орчмоор силүрийн систем, Нэмэгт уул орчимд чулуун нүүрсний системийн доод нэгтгэлгээнд хамаарагдаж байна. Тост уул нь кембрийн өмнөх үед хамаарагдана. Мөн галт уулын бялхамал чулуулаг дах тэнгисийн холимог чулуу, хүрмэн чулуу, риолит, эх газрын чулуулаг, элсэн чулуу, гравелит, конгломерат, тунамал брекчи, түүний дотор нүүрс агуулагч чулуулаг нилээдгүй талбайг эзэлнэ. Сумын нутгийн зүүн хэсгээр Улаан ба алаг өнгөт тив гаралт чулуулгийн, саарал өнгөт элс-сайргархаг ба элс хайргархаг чулуулгийн тавцангийн хучаасны хэвшилд багтдаг. Нутгийн баруун хэсгээр Гранодиорит-боржингийн ба боржингийн, зарим хэсэгтээ хүчиллэг бялхмал чулуулагтай, тэнгисийн ба эх газрын, Боржин-лейкоборжингийн, монцонит-сиенит-граносиенитийн, боржин-граносиенитийн, Андезит-дацитын, андезит-дацит-риолитын риолитын, Зарим хэсэгтээ хар занар бүхий цахиурлаг занарын ба ногоон занарын хэвшлүүд хойноос урд чиглэлд шаталсан байдлаар тус тус тархсан байна.

Гадаргын ус: Тус жуулчны баазаас өмнө зүгт 3.2 км-ийн зайд Хонгорын гол оршино. Өмнөговь аймгийн есөн гайхамшигийн нэг, Сэврэй сумын нутагт Сэврэй сумаас хойш 20 гаруй км, аймгийн төвөөс баруун тийш 216 км зайд орших үргэлжилсэн элсэн манхан. Элсэн манханы урт нь 130 гаруй км, өндөр нь газрын гадаргаас дээш 195 м, өргөнөөрөө 3-20 км. Сэврэй, Зөөлөн, Баян бор нуруу хэмээх үргэлжилсэн их уулсын дундуур баруунаа зүүн тийш сунаж тогтсон элсэн манхан юм. **Газар**

Ургамлан нөмрөг:

Төслийн талбай болон талбайн ойр орчимд Бутлаг үетэнт ба заримдаг сөөгөнцөр-бушлаг үетэнт цөлжүү хээрийн Говь-Алтайн хэв шинжийн чулуусаг алаг өвс, агь, ерхөг, хялганат, Говийн умард-монгол хэв шинжийн харгана бүхий агь-хазаар өвс, хялганат, хаяа уулс, цав толгод, тал газар хотгорын говийн умард хэв шинжийн баглуур-хялганат, баглуур-таана-хялганат зонхилно.

Хөрс: Хөрс газарзүйн мужлалаар: Говийн мужийн, Говь-Алтайн дэд мужийн 36-р тойрогт харьяалагдана. Заримдаг цөл, цөлийн хөрсний химийн шинж нь: Сульфатат-хлорлог ба хлорт сульфаттай, заримдаа бор, ионы нөлөөгөөр илүү шүлтлэг шинжтэй байдаг давсархаг хөрс юм. Хөрсний эвдрэлд хүчтэй элэгдсэн гадарга, хийсэх аюул бүхий сайрын эвдрэлтэй хөрс зонхилно. Хуурай хээрийн ба цөлжүү хээрийн хөрс зонхилсон. Тал хотгор, жижиг цав толгод бүхий заримдаг цөлийн хөрс тархсан. Үндсэн хэв шинж нь: гөлтгөнөгүй, цөлөрхөг хээрийн бор, шалархуу элсэрхэг сайрын (гүйцэт тогтворжоогүй) бүтэцтэй.

Амьтан: Сэврэй сумын нутаг нь Төв азийн их цөлийн хамгийн хойт захын хэсэг нь хамрагдах тул говийн цөлийн харьцангуй нэг хэвийн байгальтай зэргээс хамааран амьтны аймаг нь зүйлийн бүрэлдэхүүн болон зүйлийн тоогоор цөөн ч Төв азийн уугуул унаган амьтад, эртний гарал үүсэлтэй ховор, ховордсон олон амьтан нутагшсан. Сумын нутаг дэвсгэрт дэлхийн улаан номонд бүртгэгдсэн дархан цаазтай амьтан Хулан, Ирвэс, Аргал янгир, Хар сүүлт байхаас гадна Шилүүс, Чоно, Үнэг зэрэг ан амьтад элбэг тохиолдоно. Мөн сумын нутагт ёл, хар тас, хонин тас буюу цасны хажир, нөмрөг, бүргэд зэрэг томоохон махчин шувууд, элээ, тогоруу, цөцгий, ангир, зэрлэг болон чүрх нугас, хавтгалж, тоодог, хээрийн галуу, хар галуу буюу гогой зэрэг нүүдлийн болон ус намгийн шувууд, хэрээ, турлиах, сар, бор харцага, идлэг болон начин шонхор, үнсэн дунхай зэрэг махчин шувууд хойлог% ногтруу, хахилаг, ууль, шар шувуу, хөхөө, өвөөлж, чогчиго, болжмор, хулан жороо, нэх мэт агнуурын болон жижиг шувууд байдаг..

Түүх, соёлын дурсгалт зүйлс:

Төслийн үйл ажиллагааны явцад ямарваа нэгэн түүх, соёлын дурсгалт зүйл олдох аваас холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу засаг захиргааны нэгж болон холбогдох байгууллага болох ШУА-ын Түүхийн хүрээлэнд даруй мэдэгдэж, төслийн үйл ажиллагааг түр хугацаагаар зогсоох шаардлагатай.

3. Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллийн товч тодорхойлолт

Тус төслийн бүх үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх нөлөөллийг тодорхойлохдоо БОАЖЯ-ны 2014 оны 04-р сарын 10-ны өдрийн а-117 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалд тусгагдсан нөлөөллийн үнэлгээний аргачлалыг ашиглав.

Үйл ажиллагааны явцад тоос шороо бос ч ил гарсан гадаргуугаас салхиар зөөгдсөн ойр хавийн ялангуяа салхины давамгайлах чиглэлийн дагуу хөрс, ургамлыг дарж байгалийн өнгө төрхийг түр муутгах, ургамал амьтны хэвийн амьдрах нөхцөлийг алдагдуулж болзошгүй байна. Байгаль орчин болон нийгэм-эдийн засагт нөлөөлөх байдлын нийт нөлөөллийн 14.2% нь бага, 71.4% нь дунд зэрэг, 14.3% нь эерэг байна. Тус нөлөөллийг нэгтгэн дүгнэж үзвэл:

- Газрын гадаргад нөлөөлөх нөлөөллийн 66.6% нь **дунд**, 33.4% нь бага.
- Агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөллийн 25% нь их, 50% нь **дунд**, 25% бага,
- Гадаргын болон гүний усанд үзүүлэх нөлөөллийн 50% нь бага. 50% нь **дунд**.

- Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөллийн 50% нь **дунд**, 50% нь бага,
- Амьтны аймагт үзүүлэх нөлөөлөл нь **бага**
- ТХГН-г үзүүлэх нөлөөллийн 25% нь бага, 50% нь **дунд**, 25% нь их,
- Нийгэм эдийн засагт эерэг нөлөөтэй байна

4. Байгаль орчны менежментийн тухайн жилийн төлөвлөгөөний гол зорилт

Тус аялал жуулчлалын баазын үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, багасгах, төсөл хэрэгжиж буй нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалахтай холбогдсон арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд оршино. **Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө (БОХТ) болон байгаль орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр (БОХШХ) гэсэн хоёр хэсгээс бүрдэнэ.** Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ нь дараах зорилгуудыг хэрэгжүүлэхэд оршино. Үүнд:

Агаар, ус, хөрсөн бүрхэвч, ургамал, амьтан болон тухайн орчинд ажиллаж буй хүмүүст төслөөс үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг багасгах, бууруулах, арга хэмжээг тогтоох, дээрх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх явцад мөрдөх эрх зүйн баримт бичгийг тодорхойлох, шаардлагатай хөрөнгө зардлыг урьдчилсан байдлаар тооцож тодорхойлох зэрэг орно.

Байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөг төсөл хэрэгжих эхний 5 жилээр боловсруулж, тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай зардлын тооцоог зах зээлийн өнөөгийн үнийн дүнгээр тооцов.

Төсөл хэрэгжүүлэгч БОННУ батлагдсаны дараа жилээс эхлэн жил бүрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хариуцан боловсруулж, Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ. Жил бүрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа байгаль хамгаалах хууль тогтоомж, төслийн БОННУ-ний үр дүн, батлагдсан БОМТ (энэхүү төлөвлөгөө)-нд үндэслэл болгоно.

Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн болон хэрэгжилтийн тайланг жил бүрийн 11-р сарын 01-ний дотор орон нутгийн байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яаманд хүргүүлж хянуулан зохих шийдвэрийг гаргуулж ажиллах шаардлагатай.

Төсөл хэрэгжүүлэгч байгаль орчныг хамгаалах талаар хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийн баталгаа болгон тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээнд шаардагдах зардлынхаа 50-иас доошгүй хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг тухайн орон нутгийн байгаль орчныг хамгаалах тусгай дансанд төвлөрүүлнэ.

5. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
АГААР									
1	Аялал жуулчны бааз ашиглалтын явцад машин механизмуудын түлшний шаталтаас гарах хорт хий /азотын давхар исэл, хүхэрлэг хий/, утаа болон цаг агаарын хуурайшилт ихтэй хавар, намрын улиралд төслийн талбай орчмын шороон замаас тоосжилт үүсэх дуу чимээ, уурын зуухны утаа, хог хаягдал зэрэг болно.	Жуулчны баазын үйл ажиллагааны явцад үүсэх хог хаягдлыг зохих ангиллын дагуу ангилж зохих хаягдлын цэгт хаях, шатаахгүй байх	Төслөөс гарч буй хатуу, шингэн бүх төрлийн хог хаягдал.	-	-	Хог, хаягдлын менежментийн арга хэмжээний зардал		Сард 1 удаа тогтмол хэрэгжүүлэх	- Агаарын тухай хууль, - MNS 4585:2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага - MNS 5457:2005 Монгол Улсын агаарын чанарын стандарт; - MNS 4990:2010 Ажлын байрны агаарын эрүүл ахуйн шаардлага;
2		Аялал жуулчлал, амралтын баазын үйл ажиллагаанд ашиглагдах тээврийн хэрэгсэл болон бага оврын цахилгаан хөдөлгүүрийн яндангаас гарах утааны бохирдуулагч зөвшөөрсөн норм хэмжээнээс хэтэрсэн тохиолдолд зориулалтын шүүлтүүр тавих, солих	Төсөлд ашиглагдах тээврийн хэрэгсэл	1ш	-	100.000	100.000	Улиралд 1 удаа тогтмол хэрэгжүүлэх	- Шуугианы норм, аюулгүй ажиллагааны ерөнхий шаардлага ; - MNS ISO 226:2003 дуу чимээ – хэвийн норм- түвшний хэмжээ ; - MNS 5013:2003 бензин хөдөлгүүрээс ялгарах бохирдуулагчид; - MNS 5014:2003 дизель хөдөлгүүрээс ялгарах бохирдуулагчид;
	Нийт						100.000		

“Дойдо” ХХК-ний “Бүрэн” аялал жуулчлалын баазын 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
ГАДАРГЫН БОЛОН ГАЗАР ДООРХ УС									
1	Газрын доорх усыг авч ашигласнаар газрын доорх урсцын горим алдагдах, шатах тослох материалыг алдсанаар газрын доорх ус бохирдох. Мөн Бохир ус дамжуулах шугам хоолойг зориулалтын бус материалаар хийх, шугам хоолойд гэмтэл үүсэх зэргээс гүний усыг бохирдуулж болзошгүй.	Бохир ус дамжуулах хоолойн холбооснуудаар ус алдагдаж байгаа эсэхийг хянах, тухай бүр нэн даруй засвар хийх	Бохир ус дамжуулах хоолой, холбоос	-	1	100.000	100.000	2023 онд 1 удаа төсөл хэрэгжих явцад	- Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага. - MNS458698 (СХЗҮТ, 1998.5.28-ны өдрийн 17 тоот тогтоол.), Усан орчны чанарын хяналт шинжилгээ
2	Газрын доорх ус бохирдох. Мөн Бохир ус дамжуулах шугам хоолойг зориулалтын бус материалаар хийх, шугам хоолойд гэмтэл үүсэх зэргээс гүний усыг бохирдуулж болзошгүй.	Ус ашиглалтын гэрээний дагуу төлбөр тооцоог тогтмол цаг тухайд төлж барагдуулж байх	Гүний худаг	Төгрөг	1	Гэрээнд тусгаснаар	Гэрээнд тусгаснаар	2023 онд Гэрээнд тусгаснаар	- MNS 4943-2014 Байгаль орчныг тухай хамгаалах хууль, Усны хууль ЗГ-ын 2013 оны 326 дугаар тогтоолын
Нийт							100.000		
ХӨРС БОЛОН УРГАМЛАН БҮРХЭВЧ									
	Автомашин хөдөлгөөн, үйлчлүүлэгчдийн тоог хэт олшруулснаас хөрс, ургамал талхлагдах, элэгдэл, эвдрэл үүсэхээс гадна шатах тослох материал, хог хаягдал, бохирын шингэн алдагдсанаас хөрсөнд бохирдол үүсч болзошгүй.	Төслийн объектууд хооронд тавьсан автозам болон явган хүний замыг сэргээн засварлаж байх	Төслийн талбайн дотоод зам талбай	м ²	-	200.000	200.000	2023 онд Үйл ажиллагааны үед	- MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга, - MNS 5850:2008 Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Нийт							200.000		
Нийт дүн							400.000		

6. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө

“Дойдо” ХХК-ний “Бүрэн” аялал жуулчлалын баазын 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Хонгорын гол орчмын байгалийн унаган төрхийг хамгаалах, нөхөн сэргээх, төслийн талбайд мод тарих	Биологийн нөхөн сэргээлт	0.3 га	ш	100	5.000	500.000	2023 онд Жилд 1 удаа	- MNS 5918:2008 Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн шаардлага - “Тусгай хамгаалалтай газар нутаг дахь, эко аялал жуулчлалын зориулалттай байр, сууц. Үйлчилгээнд тавих нийтлэг шаардлага” MNS 6426:2013 стандарт
	Нийт						500.000		

7. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг	
	1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Газрын хэвлийг хөндөхөд археологийн ба палеонтологийн олдвор, түүх соёлын дурсгал өртөж болзошгүй	Олдвор илэрвэл тухайн үед нь орон нутгийн захиргаанд мэдэгдэж холбогдох арга хэмжээ авах	Төслийн талбайд			-	Төсөв зохиож хэрэгжүүлэх	Шаардлагатай үед	- Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 23.1, 27.8, 38.3 зэрэг заалтууд

8. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Ойр орчмын жуулчны баазууд болон Сэврэй сумын захиргаатай хамтран Хонгорын голын бүс нутгийн хатуу хог хаягдлын цэгийг тогтоон зохих журмын дагуу ашиглах	Төслийн хүрээнд			100.000	100.000	2023 онд үйл ажиллагааны үед	- Хог хаягдлын тухай хууль - Ариун цэврийн тухай хууль

“Дойдо” ХХК-ний “Бүрэн” аялал жуулчлалын баазын 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

2	Бохир усны септик системийг суурилуулах	Төслийн хүрээнд		1	20.000.000	20.000.000	2023 онд	- Хот суурины усан хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хууль - MNS 6043:2013 Амралтын газар, жуулчны бааз, гэр буудалд тавих ерөнхий шаардлага
3	Хог хаягдлыг тээвэрлэн зайлуулах	Төслийн хүрээнд		4	10.000	40.000	Сард 1 удаа	
Нийт						20.140.000		

9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамж ийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
1	2	3	4	5	6	7	8	
1. АГААРЫН ЧАНАР								
1.1	Агаарын бохирдлын шинжилгээ	Төслийн талбай	2023 он	Агаарын найрлага: жилд 1 удаа	Багажийн түрээсийн зардал: 1 багаж 40.0	40.000	Агаарын бохирдлын шинжилгээ хийлгэж байх	- MNS 4585:2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага, - MNS 3384:1982 Сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага, - MNS 4048:1988 Тоосны хэмжээг тодорхойлох жингийн арга - MNS 5002:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Шуугианы норм, аюулгүй ажиллагааны ерөнхий шаардлага - MNS ISO 226:2003 Дуу чимээ- хэвийн норм, түвшний хэмжээ
1.2	Агаарын тоосны шинжилгээ	Төслийн талбай		Төслийн талбайд 2 цэгт жилд 1 удаа	1 удаагийнх 50.0 х 2 цэг х жилд 1 удаа *1 жил	100.000	Мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	
2. УСНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ								
2.1	Усны ерөнхий шинжилгээ	Төслийн талбай	2023 он	Жилд 1 удаа	46.0 * 1 удаа* 1дээж * 1жилд	46.000	Гүний худгаас дээж авах	- MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж - MNS 0900: 2010 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт
2.2.	Ариутгах татуургын усанд нийлүүлэх хаягдал ус	Төслийн талбай	2023 он	Жилд 1 удаа	46.0 * 1 удаа * 1 дээж * 1жилд	46.000	Хаягдал уснаас дээж авах	
3. ХӨРСНИЙ БОХИРДОЛ								
2.3	Хөрсний хими физик шинж чанар, хүнд металлын шинжилгээ	Төслийн талбай	2023 он	Жилд 1 удаа, 2 цэгт	45х2 дээж * жилд 1 удаа	90.000		- MNS 3298:1991 Хөрс. Шинжилгээнд дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлага

“Дойдо” ХХК-ний “Бүрэн” аялал жуулчлалын баазын 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

								<ul style="list-style-type: none"> - MNS 3675:1984 Хөрсний органик бодисын хэмжээг тодорхойлох лабораторийн арга - MNS 5850:2008 Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Нийт					322.000		

10. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар	
			2023 он					
			6 Сар	7 Сар	8 Сар			
1	2	3	4	5	6	7		
Дотоод үйл ажиллагаа								
1	Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулах, холбогдох байгаль орчны алба болон байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	200.000			+	Захирал	Жилд 1 удаа	
2	Эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах.	300.000			+	Баазын Захирал	Жилд 1 удаа	
3	Байгалийн гамшиг, гэнэтийн ослоос сэргийлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулах, Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт, зохион байгуулах, Гал унтраах хэрэгслээр бүрэн хангах арга хэмжээ авах, галыг унтраах талаар тодорхой түвшинд бэлтгэлийг хангуулах арга хэмжээ зохион байгуулах	1.000.000			+	Ерөнхий менежер	Төслийн хэрэгжилтийн үед	
4	Ажилчдыг Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын сургалтад хамруулах	500.000			+	Захирал	Төслийн эхэнд	
Хамтын үйл ажиллагаа								
1	Цахилгааны сүлжээний бүрэн бүтэн байдалд мэргэжлийн байгууллагаар үзлэг хийлгэж, дүгнэлт гаргуулж байх	Гэрээнд тусгаснаар			+	Ерөнхий менежер	Жилд 1 удаа	
2	Говь Гурвансайхан БЦГ-ын хамгаалалтын захиргаа, БОАЖЯ- тай байгуулсан газар ашиглалтын гэрээний дагуу газрын төлбөрийг цаг тухай бүр төсвийн дансанд оруулах	Гэрээнд тусгаснаар 1.800.000				+	Захирал	Жилд 1 удаа
3	Сэврэй сумын захиргаа, Говь Гурвансайхан БЦГ-ын захиргаа болон жуулчны баазуудтай хамтран Хонгорын голын бүс нутгийн хатуу хог хаягдлын цэгийг тогтоох, зохих журмын дагуу ашиглах	Үйл ажиллагааны	+	+	+	Ерөнхий менежер	Жилд 1 удаа	

“Дойдо” ХХК-ний “Бүрэн” аялал жуулчлалын баазын 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

		зардалд тусгаснаар				
4	Орон нутгийн ТББ болон ойр орчмын жуулчны баазуудтай хамтран хүүхэд залуучуудыг Хонгорын голын бүс нутгаар өдрийн аялал зохион байгуулж, Хонгорын элсний байгаль хамгаалах, танин мэдэхүйн сургалт явуулах	1.000.000		+		Ерөнхий менежер Жил Тутам
	Нийт	4.800.000				

11. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсэд оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө

№	БОМТ, БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
	1	2	3	4	5	6	7
1	Байгаль орчны асуудал хариуцсан Төрийн захиргааны төв байгууллагад /БОАЖЯ/	Тайлан хянуулах, хэлэлцүүлэх, батлуулах	БОМТ-ний биелэлтийн тайланг танилцуулж, дүгнүүлэх	2023 оны 12 сарын 1-ний дотор	-	Яамны шинжээчээр хянуулах, мэргэжлийн зөвлөлөөр	УБ хот, БОАЖЯны байранд
2	Говь Гурвансайхан БЦГ-ын хамгаалалтын захиргаа,			2023 оны 11 сарын 1-ний дотор	-	Тухайн жилийн БОМТ биелэлтийн тайланг баталгаажуулах	Говь Гурвансайхан БЦГ-ын хамгаалалтын захиргаа,